

Azərbaycan mədəniyyətinə - onun musiqisinə, ədəbiyyatına, incəsənətinə, folkloruna, bəstəkarlarımıza, yazıçı və şairlərimizə, onların şah əsərlərinə yüksək qiymət verən, ona qayğı göstərən və onu daim himayə edən Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: “Şair olmaq üçün, şübhəsiz ki, fitri istedad lazımdır. Ancaq eyni zamanda, şair olmaq üçün vətənə, xalqa, torpağa bağlılıq lazımdır, sevgi-məhəbbət lazımdır və şair olmaq üçün sevgi lazımdır. Həm insanı sevmək lazımdır, həm xalqını sevmək lazımdır, millətini sevmək lazımdır, həm atanı, ananı, babanı, nənəni sevmək lazımdır, həm də ki, gözəl bir qadını da sevmək lazımdır. Şairlərin çoxunu şair edən elə bu sevgi-məhəbbət olubdur.

Hər bir şair Azərbaycan üçün dəyərli bir şəxsiyyətdir. Azərbaycan xalqı bütün tarix boyu şairlərlə zəngin olubdur. Bizim xalqımız başqa xalqlardan elə bununla çox fərqlənir.

Bizim dahi şairlərimiz və söz ustalarımız həmişə xalqımıza mənəvi qida veriblər, xalqımızı ruhlandırblar, xalqımızı həvəsləndiriblər, xalqımızı döyüşə həvəsləndiriblər, xalqımızı zəhmətə həvəsləndiriblər, xalqımızı vətəni sevməyə həvəsləndiriblər, şair sözü çox təsirli olub. Şeirlə deyilən sözün təsiri bütün başqa sözlərin hamısından təsirli olur. Ona görə də, şair Azərbaycanda həmişə sevilib, şair həmişə hörmətli olubdur. Bu gün də sevilir, bu gün də hörmətlidir”.

Ulu Öndər Heydər Əliyev ədəbiyyatı təkcə sevmir, həm də ondan yüksək dəyərləri əxz edir, tə-

vevin bənzərsiz ədəbiyyat yaddaşına malik olması Onun görkəmli dövlət xadimi obrazını əlavə cizgilərlə tamamlamış və zənginləşdirmişdir. Heydər Əliyev təkcə geniş və mükəmməl ədəbiyyat biliyi ilə deyil, həm də fenomenal ədəbiyyat yaddaşı ilə, nəinki diqqəti cəlb etmiş, hətta çox hallarda ətrafındakıları heyrtləndirmiş və təəccübləndirmişdir”.

Akademik İsa Həbibbəyli Ulu Öndər Heydər Əliyevin üstünlük verdiyi yaradıcı şəxsiyyətlər olduğunu da qeyd edir: “Əlbəttə, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin də xüsusi rəğbət bəslədiyi yazıçı və şairlər, ayrıca fərqləndirdiyi, üstünlük verdiyi bədii əsərlər olmuşdur. Bu məqamda dövlət xadimliyini çərçivəsində Onun şəxsi ədəbi zövqü və maraqları da ifadə olunur. Böyük siyasi xadim dram əsərləri içərisin-

və ədəbi nümunələri, xüsusilə, fərqləndirdiyini nəzərə çarpdırılmışdır. Hətta belə məqamlarda da Heydər Əliyevin bədii ədəbiyyata münasibətdə şəxsi maraqları ilə dövlətçilik düşüncəsinin üst-üstə düşdüyü, bir-birini tamamladığı aşkar müşahidə olunur.

Bütövlükdə isə, Heydər Əliyev ədəbiyyata xalqın milli-tarixi varlığının, mənəviyyətinin üzvi tərkib hissəsi kimi baxmış, mənsub olduğu xalq ədəbiyyatı ilə bir yerdə bütöv bir təmin ayrılmaz hissəsi kimi dəyərləndirmişdir. Yeni Heydər Əliyevin ədəbiyyat sevgisi vətən və xalq sevgisinin əsas göstəricilərindən və zəruri amillərindən birini təşkil edir”.

Görkəmli dövlət xadimi hələ 1972-ci ildə Azərbaycan yazıçılarının beşinci qurultayındakı tarixi nitqində məsələnin bu cəhətini ön mövqeyə çəkərək demişdi:

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan ədəbiyyatı və mədəni inciləri haqqında

sirlənirdi: “Ədəbiyyatımızı bilmək lazımdır. Ədəbiyyatımızı bilməyən adam dilini yaxşı bilməyəcəkdir. Ədəbiyyatı bilməyən adam yüksək mədəni səviyyəyə çatma bilməyəcəkdir”.

Akademik İsa Həbibbəyli “Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində ədəbiyyat siyasəti və müasirlik” məqaləsində Ulu Öndər Heydər Əliyevin taleyində və siyasi fəaliyyətində ədəbiyyat faktorunun böyük rol oynadığını, Onu “dünyada geniş və sistemli ədəbiyyat biliyinə malik olan nadir dövlət xadimlərindən biri hesab edərək yazır: “Hələ gənclik illərindən etibarən qeyri-adi mütaliə qabiliyyəti ilə fərqlənən, hətta cavan yaşlarında tamaşalarda peşəkar teatr xadimləri ilə yanaşı, cəsarətlə səhnəyə çıxan Heydər Əliyevin dünyabaxışının formalaşmasında ədəbiyyat amili xüsusi yer tutmuşdur.

Heydər Əliyevin geniş həcmə malik olan şeirləri, poemalardan böyük parçaları, dramalarda əsas obrazların sözlərinin uzun illər yaddaşında qoruyub-saxlaması Onun hərtərəfli inkişaf etmiş şəxsiyyət kimi qeyri-adi üstünlüyünün əsas göstəricilərindən biri idi. Siyasi-tarixi baxımdan möhtəşəm xəzinə kimi qabarıq şəkildə diqqəti cəlb edən Heydər Əli-

Ulu Öndər Heydər Əliyev ədəbiyyatda millilik, tarixilik və müasirliyin vəhdətinə yüksək qiymət verirdi. Akademik İsa Həbibbəyli ədəbiyyata bu baxımdan xüsusi dəyər verən dahi şəxsiyyət, Heydər Əliyev haqqında yazır: “Ədəbiyyata xalqın taleyinin və tarixi yaddaşının əks-sədası kimi baxan Heydər Əliyev bədii düşüncədə tarixilik, millilik və müasirlik prinsiplərinə xüsusi dəyər vermişdir. Millilik, tarixilik və müasirlik Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində ədəbiyyat siyasətinin əsasını təşkil edir. Bu prinsiplər qüdrətli dövlət xadiminin siyasi fəaliyyətinin də təməl şərtlərindəndir. Həmin prinsiplər Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində və ədəbiyyat siyasətində yanaşı mövcud olan amillər deyildir.

də Cəlil Məmmədquluzadənin “Ölülər” tragikomediyasına, şairlərdən xalq şairi Səməd Vurğunun “Azərbaycan”ına, poema baxımından Məhəmməd Hüseyin Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasına, milli mətbuat sarıdan “Molla Nəsrəddin” jurnalına, opera üzrə Üzeyir Hacıbəyovun “Koroğlu”suna, mənzum faciələrdən Hüseyin Cavidin “İblis” əsərinə... ayrıca önəm veridiyi

“Azərbaycan ədəbiyyatı həmişə öz xalqının həyatının ön sıralarında irəliləmişdir. Bu ədəbiyyat xalqımızın qəhrəmanlıq tarixini ədəbiləşdirib bizə çatdırmış, bizim qarşımızda bütün əzəməti ilə açmışdır”.

Ulu Öndər Heydər Əliyev ədəbiyyatın şəxsi taleyindəki oynadığı rolu xüsusi qiymətləndirirdi. O, 1997-ci ildə, müstəqillik dövründə keçirilən Azərbaycan yazıçıla-

rının onuncu qurultayındakı nitqində bu həqiqəti aşağıdakı kimi etiraf etmişdir: “Şəxsən mən ədəbiyyatı çox sevən adamam və gənc vaxtlarımdan, hətta uşaqlıqdan, məktəbdə ilk ədəbiyyat nümunələrini oxuyandan ədəbiyyatı sevmişəm... Mənim bir insan kimi formalaşmağım, təhsilimdə, əxlaqımda, mənəviyyətimdə ədəbiyyatın, mədəniyyətin çox böyük rolu olmuşdur. Mən orta məktəbdə oxuyarkən, Azərbaycan şairlərinin, yazıçılarının bütün əsərlərini sevvə-sevvə oxumuşdum... O illərdə, o uşaqlıq və gənclik illərində onlar mənə o qədər təsir edib ki, mən onları unutmamışam. Bu “oxumuşam, unutmamışam” sözləri, sadəcə, bir fikir deyil. Yeni onlar mənə təsir edib, mən onlardan bəhrələnmişəm, mənəvi qida almışam”.

Ulu Öndər Heydər Əliyev ədəbiyyatda millilik, tarixilik və müasirliyin vəhdətinə yüksək qiymət verirdi. Akademik İsa Həbibbəyli ədəbiyyata bu baxımdan xüsusi dəyər verən dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev haqqında yazır: “Ədəbiyyata xalqın taleyinin və tarixi yaddaşının əks-sədası kimi baxan Heydər Əliyev bədii düşüncədə tarixilik, millilik və müasirlik prinsiplərinə xüsusi dəyər vermişdir. Millilik, tarixilik və müa-

sirlik Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində ədəbiyyat siyasətinin əsasını təşkil edir. Bu prinsiplər qüdrətli dövlət xadiminin siyasi fəaliyyətinin də təməl şərtlərindəndir. Həmin prinsiplər Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində və ədəbiyyat siyasətində yanaşı mövcud olan amillər deyildir. Əksinə, qeyd olunan istiqamətlər Heydər Əliyev təlimində dövlətçilik fəaliyyəti ilə ədəbiyyat işinin vəhdətində, üzvi sintezində tam mənə tapa bilir. Görkəmli dövlət xadimi dövlətçilik fəaliyyəti prosesində millilik amilini, tarixilik anlayışını və müasirlik prinsipini ardıcıl olaraq həyata keçirmək yollarındakı mübarizəsində ədəbiyyatda dərin iz salmış, köklü ənənələrə malik olan həmin amillərdən yerli-yerində, əsaslı şəkildə faydalanmaqla özünün ali məqsədinə nail olmağa çalışmışdır. Bu yüksək ali qayə isə, hələ sovet rejimi çərçivəsində olsa belə, Azərbaycanda möhkəm milli əsaslara malik olan, davamlı tarixi ənənələri qoruyub-saxlayan və müasir inkişafın önündə gedən dövlət hakimiyyətini formalaşdırmaqdan ibarət olmuşdur”.

Vahid ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru